

„Când merge cineva la Liturghie, trebuie să meargă cu gândul că vine să-L întâlnească pe Hristos și să aibă dorința de a-L atinge, așa cum zice Methodie de Olimp: «Hristoase, Mirele meu, mă păstrez pentru Tine neîntinat și, ținând în mâini făclii purtătoare de lumină, Te întâmpin!» Așa trebuie să venim la Dumnezeiasca Liturghie, care este prezența lui Hristos și a împărăției Lui.“

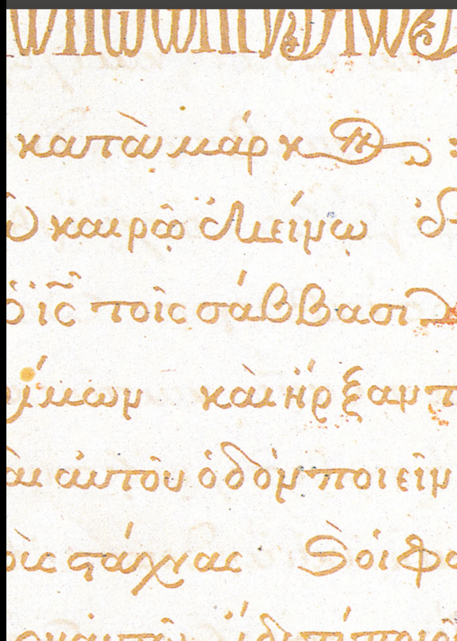
Arhimandrit Emilianos

„Liturghia noastră, dragii mei, este o logodnă cu Hristos, o nuntă. Ne duce în împărăția Lui. Apoi vom ieși din nou ca să mergem la casa noastră cu patimile noastre, cu păcatele noastre, cu mizeriile noastre. N-are nici o importanță! Vom merge iarăși la Liturghie, Îl vom răpi iarăși pe Hristos, ne va îndumnezei din nou. Și astfel, printr-o luptă continuă, printr-o călătorie continuă, înainte fiind preotul, iar înapoia lui noi, vom ajunge în împărăția cerurilor. Mergem la Liturghie cu acest dor? Atunci ne-am asigurat împărăția cerurilor.“

Arhimandrit Emilianos

ISBN 978-606-92121-4-1

Arhim. Emilianos Simonopetritul

TÂLCUIRI LA SFINTELE SLUJBE

„Să ne facem și noi pe noi înșine un dar ales, un dar osebit, un dar pe care-l vom lăsa o dată pentru totdeauna în mâinile lui Dumnezeu și nu vom mai vrea nicicând să-l luăm înapoi. Doar când ne aducem Lui ca dar, vom putea, apropiindu-ne și înconjurând jertfelnicul Său în fiecare zi și alergând la el, să ne aducem întreaga noastră ființă – minte, suflet și inimă – jertfă vie și bineplăcută (Rom. 12, 1).“

Arhimandrit Emilianos

SF. NECTARIE

ARHIM. EMILIANOS SIMONOPETRITUL

TÂLCUIRI ȘI CATEHEZE

2

ARHIM. EMILIANOS SIMONOPETRITUL

TÂLCUIRI LA
SFINTELE SLUJBE

DUMNEZEIASCA ÎNCHINARE
AŞTEPTAREA ŞI VEDEREA LUI DUMNEZEU

Traducere din limba greacă de
Ierom. Agapie (Corbu)

Tipărită cu binecuvântarea
Înalt Preasfinţitului Părinte
TIMOTEI
Arhiepiscopul Aradului

Traducătorul și Editura Sf. Nectarie mulțumesc din inimă
PREACUVIOASEI MAICI NICODIMI,
Starețа Sfintei Mănăstiri din Ormylia Halkidicii,
pentru dragostea cu care ne-a încredințat
spre traducere și tipărire
volumele acestei serii de *Tâlcuiri și Cateheze*.

Traducere după: ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΟΥ, ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΙ 4, ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ, ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΚΑΙ ΟΡΑΣΙΣ ΘΕΟΥ, ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΡΜΥΛΙΑ, 2001

© pentru ediția de față Editura Sf. Nectarie, Arad, 2009
© pentru prezenta traducere Ierom. Agapie (Corbu)

Coperta: Dana Moroiu, Corneliu Alexandrescu
Imagine coperta I: Arhim. Emilianos Simonopetritul (foto), Pecete a Mănăstirii Simonos Petras din 1848 (centru), Evanghelia după Marcu, manuscris de la Simonos Petra din 1629 (fundal)
flaps I: Litier - Protatu, Sf. Munte Athos (1746)
flaps IV: Arhim. Emilianos Simonopetritul (foto)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EMILIANOS SIMONOPETRITUL, arhimandrit
Tâlcuiri și cateheze / arhimandrit Emilianos Simonopetritul ; trad.: ierom. Agapie. - Arad : Editura Sfântul Nectarie, 2009-. –
vol.
ISBN 978-606-92121-4-6
Vol. 2 : Tâlcuiri la sfintele slujbe. - 2010. - ISBN 978-606-92121-4-1
I. Agapie, ieromonah (trad.)
252:281.94

Prolog

Am primit cu multă bucurie, dar și cu o oarecare ezitare, să scriu câteva cuvinte, în loc de prolog, la noul volum al Preacuviosului nostru Părinte și Stareț, Arhimandritul Emilianos.

Cu bucurie, deoarece am prilejul, ca fiu netrebnic și urmaș smerit al său la slujirea obștii athonite a mănăstirii Simonos Petras, și din partea fraților mei de viață mănăstirească, să exprim recunoștința din adâncuri față de Părintele nostru, care, ca un bun semănător, a semănat sămânța – cuvântul lui Dumnezeu – în sufletele fiilor săi, pentru care și-a jertfit întreaga sa viață.

În amintire îmi vin cuvintele expresive ale unui adevărat ucenic față de sfântul său Stareț: „Ce poate fi mai de dorit decât un părinte adevărat, și acesta primit de la Dumnezeu! Nimic din cele de pe pământ nu este desfătător decât împărtășirea de prezența ta. Eu nu vreau să văd aerul, ci trăsăturile tale sufletești să le scrutez. Fără de tine și soarele îmi pare întunecat. Tu ești lumina mea, făclia care luminează pururea gândurile întunecate din sufletul meu, toiag de sprijin, ungere spre buna dorire.

Și cine nu aleargă la lumină?”[1]

Cu ezitare, din pricina simțământului că toate câte le pătimim și le răbdăm pentru Hristos sunt socotite cu totul nevrednice dacă aducem înaintea noastră luptele ascetice și suferințele după chipul lui Hristos ale lui Gheronda Emilianos.

Dar el coboară iarăși, plin de dragoste și iubire, la măsurile noastre, călătorește împreună cu smerenia noastră și, grăind în pilde, deschide treptat porțile cerului și ne introduce în împărăția lui Dumnezeu, în cetatea cea cerească, astfel încât „să auzim graiurile îngerilor, să vedem cetele prorocilor, tronurile apostolilor, să ne desfătăm de bucuria mucenicilor, de veselia cuvioșilor și să luăm parte la praznicul fără de sfârșit și de nespus al fiilor lui Dumnezeu”.

Cu adevărat, Gheronda, adevărat slujitor și liturg al lui Dumnezeu, se topește neîncetat de dorul lui Dumnezeu, urmându-I plin de iubire oriunde l-ar conduce.

El însuși mărturisea cândva că, în copilărie, citind în Sfânta Scriptură despre zidirea templului, a fost adânc pătruns de întrebarea tânărului Solomon: „Cu adevărat va locui Dumnezeu cu oamenii pe pământ?” (3 Împ. 8, 7). Astăzi, am putea spune că el însuși a fost chemat de Dumnezeu să zidească un locaș al slavei Lui, să dea viață la o slujire potrivită cu măreția numelui Lui.

Încă din titlul volumului *Dumnezeiasca Închinare – așteptarea și vederea lui Dumnezeu*, Părintele rânduiește și cultivă dispoziția cu care cititorul se cuvine să se aplece asupra cuprinsului său, o dispoziție iubitoare de a asculta dumnezeiescul glas care poruncește: „Deschide, omule, ochii și urechile tale și ia bine aminte la câte îți voi arăta,

[1] Sfântul Theodor Studitul, *Epistola* 1, 2, PG 99, 909 BC.

pentru că de aceea ai venit aici. Apoi spune și prietenilor tăi cele pe care le vei vedea." (cf. Iez. 40, 4)

Slujirea liturgică personală a Părintelui nostru a fost puternic marcată de o nuanță mistică. Adesea ne repeta că răstimpul slujbei este „un timp al descoperirilor", este vremea în care Domnul Se descoperă pe Sine ucenicilor cuprinși de furtună pe mare, după măsura pregătirii fiecăruia în chilie, cu post, priveghere și rugăciune.

Întotdeauna era preschimbat la înfățișare când se apropia de Sfintele Taine și cerea de la obștile sale să mențină sfânta slujbă la o măsură înaltă și vie. De aceea, tâlcuirile pe teme liturgice se făceau adesea arătând și analizând toată întinderea slujbelor.

Volumul de față cuprinde paisprezece omilii și cateheze, care se referă atât la descoperirea lui Hristos la slujba bisericească – mai ales la Dumnezeiasca Liturghie – cât și la trăirea prezenței Lui și la învrednicirea noastră „de a primi și de a păzi Dumnezeieștile Daruri"[2].

Dumnezeiasca slujbă, darul unic și veșnic al lui Dumnezeu făcut Bisericii Lui, alcătuiește calea pe a cărei străbatere fiecare suflet își vădește exersarea sa, asceza sa, așteptarea plină de luptă a vederii chipului dumnezeiesc iubit, la a cărui venire și arătare este chemat grabnic, dis-de-dimineață, în fiecare zi.

În biserică intrăm ca în „locul viselor noastre", locul desfătării, al începutului vieții celei veșnice, noul Eden, în care ne găzduiește Domnul încă de acum, pentru a I ne închina, a ne desfăta de slava Schimbării Sale la Față, pentru a vorbi cu El, pentru a deveni „părtași dumnezeieștii firi" (2 Ptr. 1, 4), pentru a fi înscriși în cer.

---

[2] Cf. Nicolae Cavasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, 1, 2.

Exercițiul călătoriei pe această cale, părintele îl descoperă în chip mistagogic, palpabil, pedagogic, catehetic, mângâietor, dar și cu un deplin simțământ de siguranță, de adevăr și de autenticitate. Stând neîncetat înaintea Domnului celui nevăzut ca văzut, știe într-un fel mistic să înfățișeze înaintea lui Dumnezeu și pe fiii săi, monahii, și pe oricine îi cere mijlocirea la Dumnezeu.

Poate că nu e întâmplător faptul că, odată cu trecerea vremii, vorbește tot mai des despre această taină a înfățișării înaintea lui Dumnezeu, pe care o unea, de obicei, cu tăcerea: „Această tăcere este strigătul veșnic înaintea lui Dumnezeu, este o veșnică înfățișare înaintea lui Dumnezeu." Dar această tăcere tainică trimite la taina celei de a opta zi, la închinarea cea nouă a veacului viitor.

În încheiere, tuturor celor ce cu osteneală și iubire de Dumnezeu se vor apleca asupra cuvântului descoperitor al Părintelui le dorim schimbarea cea bună, care vine din dumnezeiasca închinare ca dintr-o oglindă a slavei lui Dumnezeu, Dumnezeul Părinților noștri.

Arhimandritul Elisei
Egumenul Sfintei Mănăstiri Simonos Petras
Sfântul Munte Athos

1

Biserica, Trupul lui Hristos[1]

Imaginați-vă un împărat care șade pe tronul lui împărătesc purtându-și hlamida și coroana. Mai jos, stau curtenii lui împreună cu care ține sfat. Problema în discuție este foarte importantă. Fețele lor sunt foarte grave. Îl vezi pe împărat, te minunezi, dar te și temi de el. Într-un moment critic al discuției însă împăratul se ridică, pentru că-l vede intrând în sala sfatului pe micuțul său copil, care, în timp ce înaintează, cade, se lovește și începe să plângă. Împăratul, care purta împărăteasca hlamidă, care avea coroana pe cap, pe care îl vedeai și te temeai de el, care îți impunea respect, acum coboară scările plin de zbucium și de dragoste, aleargă la copilul său, se pleacă asupra lui, îl ia în brațe și îl strânge cât poate, doar-doar îi va alina durerea. În timp ce este îmbrățișat, copilul îi simte dragostea și încetează să mai plângă. Este o imagine frumoasă a lui Dumnezeu-Tatăl, a iubirii și a grijii pe care o are El pentru copiii Săi.

Dumnezeu l-a văzut pe cel pe care l-a făcut cu mâinile Lui, pe cel pe care l-a arătat împărat al zidirii, adică pe

[1] Predică ținută în biserica „Sfântul Nicolae” din Trikala, la 6 decembrie 1970.

om, l-a văzut rostogolindu-se în prăpastie, căzând în păcat și părăsind raiul. Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, n-a putut răbda să-l vadă pe om căzut și, de aceea, Își părăsește tronul împărătesc, părăsește sânurile Tatălui și coboară pe pământ. Dumnezeu Se amestecă cu firea omenească. Dumnezeu și omul devin una! Dumnezeu nu numai l-a îmbrățișat pe om, ci l-a făcut asemenea Lui, l-a vârât în sânurile Sale. Nu numai că a îmbrățișat firea omenească, ci a făcut-o a Lui Însuși. Astfel, Dumnezeu S-a făcut purtător de trup, Dumnezeu S-a făcut om, iar omul s-a făcut purtător de Dumnezeu, a ajuns dumnezeu! Și așa, firea omenească, omul căzut, păcătos este răpit de Hristos și, prin înălțarea lui Hristos, este suit la ceruri. Dumnezeu și omul devin un trup, un copac, o rădăcină.

Dacă altoiești o ramură pe un pom, ramura va ajunge una cu acest pom. La fel se petrece și cu Trupul lui Hristos. Oricine poate să fie altoit pe pom, pe rădăcina care se numește Hristos, pe Trupul lui Hristos, și să ajungă una cu El. Lucrul acesta se împlinește prin Botez: „Câți în Hristos v-ați botezat în Hristos v-ați îmbrăcat” (Gal. 3, 27) – cântăm în Biserica noastră. Când te botezi, te îmbraci cu Dumnezeirea, te îmbraci cu Hristos, Îl iei pe Hristos, te amesteci cu Dumnezeu, devii dumnezeu! Prin urmare, fiecare om care se botează devine un trup cu Hristos. Capul acestui trup este Hristos (Ef. 1, 22-23). Prin urmare, eu, care mă botez, tu și noi, toți devenim un trup, o obște, o turmă, care se numește Biserică. Iată, așadar, subiectul zilei de azi!

Astfel, dragii mei, astăzi vom continua dificila serie de omilii teologice pe care am început-o. Am început cu crearea omului și am continuat cu căderea lui, l-am văzut printre stele și apoi în noroi. Astăzi se cuvine să-l vedem

urcând iarăși la tronul pe care i l-a gătit Dumnezeu. De aceea, Hristos ne rânduiește să fim mădulare ale Trupului Său, care se numește Biserică.

Sfânta Scriptură spune că toate câte au fost create pentru Biserică au fost făcute (cf. Fc. 1, 26). Slava ei întrece slava cerurilor. Slava ei nu are sfârșit, pentru că Biserica este Trupul lui Hristos Însuși, iar eu, intrând în Biserică, devin Hristos. Atât de importantă este! Să luăm câteva exemple, pentru că vai de noi dacă spunem că suntem creștini ortodocși, că ținem de Biserica Ortodoxă sobornicească, dar nu știm ce este Biserica!

Îmi amintesc în aceste clipe de un predicator, care dezvolta în fața turmei sale câteva subiecte complicate și observa că, încet-încet, auditoriul se împuținează. Odată, scoțându-și ochelarii și privind spre lume, băgă de seamă că mai stătea unul aici, altul mai încolo, un al treilea în spate, rămăseseră foarte puțini. N-a îndrăznit să-i numere ca să nu-l cuprindă deznădejdea. Se gândea ce să facă să adune lumea. În următoarea duminică dimineața, le-a spus: „După-masă, la predică, vom vorbi despre ceva unic, despre cel mai mare scandal petrecut vreodată la noi, într-o familie mare și cunoscută.” Până după-masă, toate familiile din oraș au tot discutat despre ce scandal ar putea fi vorba, care o fi familia cu pricina: oare a prefectului, nu cumva a primarului, nu cumva a comandantului de garnizoană? După-amiază, biserica se umplu. Dar ei n-au venit acolo ca să asculte predica, ci au venit să audă cine a declanșat scandalul. Nu-i preocupa nimic. Voi însă – m-am convins de asta – aveți niște preocupări adevărate. Tocmai de aceea văd că în fiecare săptămână nu numai că nu ne împuținăm, ci sporim la număr. Mă bucur pentru că ați venit la un astfel de subiect fundamental.

Ce este deci Biserica? Vă amintiți de fiul cel risipitor? Tatăl lui – tatăl este Fiul lui Dumnezeu, Hristos – și-a văzut fiul plecând departe, ajungând un desfrânat. Ce a făcut? Din acea zi n-a mai putut să-și găsească liniștea, nu se mai putea bucura de nimic. Mergea afară din sat, sus pe munți, și scruta în depărtare, poate-poate își va vedea fiul venind de undeva. Iar când, într-o bună zi, l-a văzut, a alergat și l-a strâns în brațe, l-a dus acasă și l-a îngrijit (cf. Lc. 15, 11-24). Asta înseamnă Biserică: Tatăl ne duce în casa Lui. Biserica este casa lui Dumnezeu, zidirea duhovnicească, locașul duhovnicesc, templul cel duhovnicesc, care ne dă siguranță și ne mântuie din păcat, din stricăciune, din moarte.

Să vedem încă o imagine luată din pilda oii celei pierdute, care a fugit departe de staul. Ciobanul le-a lăsat pe cele nouăzeci și nouă de oi ale sale și, plin de îngrijorare, a alergat prin râpe, s-a avântat în acele adânci prăpăstii ca să-și scape oaia. Exista primejdia să o piardă pentru totdeauna. Când a găsit-o, a adus-o teafără pe umeri (Lc. 15, 45). Asta-i Biserica!

Hristos a luat oaia întreagă, a luat omul întreg. Întreaga fire omenească a luat-o asupra Sa. Când noi, preoții, purtăm epitrahilul, tocmai acest lucru îl simbolizăm: că Hristos l-a luat pe om pe umerii Săi, S-a împovărat cu el, a luat asupră-Și păcatele lui și l-a mântuit. Așadar, Biserica noastră este mântuirea noastră, este casa lui Dumnezeu, chivotul mântuirii. Cine părăsește Biserica se pierde. Biserica este turma lui Hristos, iar în afara turmei se află „lupii cei îngrozitori" (F. A. 20, 29), ereticii, există și diavolul, există și păcatul care amenință.

Ce este Hristos? Împărat. Biserica este cetatea Marelui Împărat (Ps. 47, 3), noul Ierusalim. Este palatul Marelui

Împărat, este tronul Lui. Este împărăția lui Dumnezeu, care, pentru că se continuă în ceruri, se numește și împărăția cerurilor. Această Biserică, acest Trup al lui Hristos va continua să trăiască veșnic. Tocmai de aceea Biserica, împărăția lui Dumnezeu și împărăția cerurilor sunt același lucru.

Să vedem și altă imagine a Bisericii. Biserica este limanul. Vezi corabia clătinându-se în largul mării. O amenință atâtea și atâtea primejdii și un șir de dușmani periculoși, care, mai ales în vremurile de demult, erau numeroși. Ajunge la liman și se află în siguranță, nu o mai amenință nici pirații, nici valurile. Asta este Biserica! De aceea și spune un Părinte al Bisericii noastre că, în afara Bisericii, nu există mântuire[2]. Chiar dacă ai fi un bun creștin, chiar dacă ai fi un om cinstit, smerit și moral, chiar dacă ai fi plin de talente, dacă nu ești un mădular credincios al Bisericii, dacă nu ai părtășie la viața ei, toate se pierd.

De aceea și Sfântul Ioan Gură de Aur, marele Părinte al Bisericii noastre, acest luminător a spus cuiva care prigonea Biserica și o disprețuia: „Nu te îndepărta de Biserică, pentru că nu există nimic mai puternic. Nădejdea ta, mântuirea ta, scăparea ta sunt Biserica. Este mai înaltă și decât cerul și mai întinsă decât pământul”[3], este mai trainică și decât măreții munți pe care-i vezi împrejurul tău. Măreția ei, slava ei, splendoarea ei sunt atât de mari pe cât sunt slava, măreția și splendoarea lui Hristos Însuși.

Când a fost deci întemeiată Biserica? Mai înainte de toți vecii, înainte de a fi fost făcute stelele și soarele, înainte de a fi fost făcut universul. Biserica a existat întotdeauna,

[2] Sfântul Ciprian al Cartaginei, *Epistola* 73, 21, Psalmistul 3, 1123B.
[3] Sfântul Ioan Hrisostom, *Către Evtropie, care s-a despărțit de Biserică*, 6, PG 52, 402.

pentru că este Trupul lui Hristos, iar Hristos este veșnic. Biserica a existat sus, în cer, dar la un moment dat, așa cum frumos spune Apocalipsa, a coborât din ceruri și a venit pe pământ, ca o mireasă împodobită ca să se unească cu bărbatul ei (Apoc. 21, 2). Când s-a petrecut asta? La întruparea Cuvântului, a avut loc unirea omului cu Dumnezeu. Așadar, Biserica, Trupul lui Hristos, exista, iar acum vine și se unește cu omul. De aceea, unul dintre Părinții Apostolici spune: „Biserica a fost zidită înaintea tuturor (...) și pentru ea a fost creată lumea”[4]. Pentru ea a pregătit Dumnezeu lumea. A făcut Biserica atât de trainică, atât de sigură, încât, și dacă ar cădea asupra ei toate puterile întunericului, nu vor putea să-i facă nici un rău. Cosmosul va îmbătrâni cândva, toate vor muri. Stelele vor cădea așa cum cad frunzele toamna, dar Biserica nu va păți nimic. Are o tinerețe neveștejită. Poate să se înnoiască prin harul Duhului Sfânt și, în cele din urmă, când toate se vor pierde, va străluci ca un fulger mai presus de ceruri numai ea, purtând coroana Dumnezeirii, și va umple totul cu prezența și slava ei.

Biserica Îl unește pe Dumnezeu cu omul, adică este raiul cel nou pe care l-a făcut Dumnezeu. L-am pierdut pe cel pământesc și ne-a dat un rai care nu se sfârșește niciodată, ci se continuă în veci.

De ce poartă Biserica noastră acest nume? Pentru că substantivul „biserică” (ἐκκλησία) vine de la verbul „a chema” (ἐκκαλῶ), iar Biserica cheamă pe toți fiii ei, întreaga lume. Hristos vrea să ducă întreaga lume în sânul raiului, în turma Sa, în Biserica Sa.

În Pildele lui Solomon se spune că Înțelepciunea, adică Hristos, și-a trimis slugile, care s-au suit pe un

[4] Herma Păstorul, *Vedenia a 2-a,* 4, 1.

munte înalt, ca să strige la toată lumea și să zică: „Veniți la mine toți cei neînțelepți, toți cei fără de înțelegere, ca să mâncați din pâinile mele și să beți din vinul meu!" (Pilde 9, 3-5). Toți câți nu aveți înțelepciunea acestei lumi, toți câți nu judecați așa cum judecă lumea cea deșartă, toți câți, pentru că aveți o gândire dumnezeiască, sunteți socotiți fără minte, veniți toți să vă bucurați, să prăznuiți, să luați parte la masa Mea, să mâncați pâinile Mele și să beți vinul Meu, zice Înțelepciunea, Hristos.

Ce este pâinea? Este ceea ce îl hrănește pe om, este simbolul firii omenești, este chiar Înțelepciunea, Hristos, Trupul lui Hristos. Dar vinul? Vinul simbolizează beția duhovnicească, simbolizează pe Duhul Sfânt. Veniți, așadar, spune Hristos, să vă îmbătați atât de mult de Sfântul Duh, încât să simțiți dorința neostoită de a vă desfăta în comuniunea cu Mine! Dar să ne oprim asupra înțelesului pe care îl au cuvintele „Trupul lui Hristos".

Trebuie să înțelegem că suntem Trupul lui Hristos. Probabil că repetarea expresiei v-a obosit, dar cred că și voi vă purtați tot așa cu copiii voștri. De câte ori nu le tot repetăm să-și respecte tatăl și mama? De asemenea, în fiecare zi le dăm să mănânce pâine, pentru că organismul lor are nevoie de elementele ei. La fel se întâmplă și cu organismul nostru duhovnicesc, care trebuie să asimileze câteva lucruri ca să putem să zburăm liber în calea noastră către Hristos.

Spuneam că suntem Trupul lui Hristos. Ce se petrece în Biserică? Tocmai ceea ce s-a petrecut în Fecioara. Înlăuntrul ei s-a împlinit întruparea Cuvântului, înlăuntrul ei s-au unit Dumnezeu și omul și S-a născut Hristos, persoana dumnezeiesc-omenească (teandrică). Hristos a ieșit din pântecele Născătoarei de Dumnezeu. Mireasa

lui Dumnezeu, Biserica, face același lucru și cu noi: ne naște hristoși. Această taină a nașterii noastre are loc în pântecele, în măruntaiele Bisericii. Cine se botează intră în colimvitră om și iese Hristos. Repet: „Câți în Hristos v-ați botezat în Hristos v-ați și îmbrăcat." „Mă îmbrac" înseamnă că Îl asimilez pe Hristos, devin Hristos. Prin urmare, Biserica noastră este cea care continuă taina nașterii lui Hristos. Prin nașterea Sa, Hristos a luat asupră-Și firea omenească. Acum trebuie ca și eu, în mod personal, intrând în Biserică prin Botez, să mă unesc cu Hristos.

Să mai dau încă un exemplu, luat din lumea teatrului. Se joacă o piesă excepțională, unică, dar voi sunteți oameni săraci și n-aveți bilet. Eu, care sunt om bun, vă iubesc, merg și vă cumpăr bilete la toți: „Veniți să vă luați biletele, sunt plătite!" Dacă nu vii să-ți iei biletul de la mine, poți să mergi la teatru? Nu poți. Chiar dacă ți l-am cumpărat, trebuie să vii să ți-l dau. Acesta este lucrul pe care-l face Biserica prin Sfântul Duh. Prin nașterea Sa, Hristos ne-a asigurat tuturor biletul pentru teatrul cerurilor, unde poate fi văzută Sfânta Treime. Dar ca să ți se permită intrarea, trebuie să ai biletul tău. Acest lucru se petrece cu Botezul, prin care îți primești biletul fiindcă te unești cu Hristos, devii una cu El. De acum încolo, raiul este pentru tine deschis. Hristos a făcut această mare minune dăruindu-ne nouă tuturor Biserica Lui!

Dar cine sunt cei care aparțin Bisericii? Cine formează împreună cu mine același Trup? Nu putem spune că o mână este a mea și cealaltă nu, amândouă sunt ale mele. Sunt un trup. Capul meu, mintea mea, mâinile mele, picioarele mele, inima mea alcătuiesc un trup. Prin urmare, care sunt mâinile și picioarele care se unesc pentru a forma

împreună un trup, cinstitul Trup al lui Hristos? Mai întâi de toate, este preacinstitul, preacucernicul, slăvitul de către Hristos trup al clericilor, care, purtând rasa de culoare neagră, își duc crucea în sânul societății și pe care, atunci când îi văd, unii oameni fac gesturi disprețuitoare sau rostesc cuvinte jignitoare. Și totuși, clericii ocupă cel mai înalt loc în Biserică. Sunt ofițerii, sunt păstorii.

După ei urmează poporul, care este format din monahi și mireni. Înainte merg monahii. Ei sunt cei care aleargă înainte ca să ia premiul nestricăciunii, sunt cei care se silesc să-L vadă pe Hristos, sunt podoaba, veșmântul, frumusețea și slava Bisericii. Tu îți împodobești casa cu lucruri frumoase, iar Hristos Își împodobește Biserica. Tagma monahală, monahii, „prin care, mai ales, se înfrumusețează cortul Bisericii”[5], sunt pârga, adică prima roadă aleasă, sunt tămâia binemirositoare care se înalță către tronul lui Hristos. Tagma monahală este alcătuită din „cei ce cugetă cele de sus și împreună călătoresc cu Dumnezeu”[6]. Monahii zboară ca și cum ar avea aripi de arhangheli. Zboară împreună cu Dumnezeu și către Dumnezeu. Sunt semnele prezenței lui Dumnezeu în lume. Vai și amar dacă se vor închide mănăstirile, asta va însemna că nu mai există suflete pentru care Hristos este totul! Mai bine să se deschidă pământul și să ne înghită pe toți, mai bine să se stingă stelele, mai bine să cadă soarele!

După monahi urmează mirenii, luptătorii și ostașii lui Hristos, care se luptă neîncetat în sânul lumii cu furtunile ei și cu ispitele ei. Mirenii sunt copiii lui Dumnezeu, pruncii lui Hristos, pentru care Și-a vărsat sângele, purtând

---

[5] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Viața lui Moise*, 2.
[6] Idem, *Despre feciorie*, 4.

grijă de fiecare, nu cumva să răpească vrăjmașul pe careva.

Clerul și poporul, așadar viii și morții, cu toții alcătuiesc Biserica. Cu noi împreună este și strămoșul, și moșul, și tatăl nostru care au murit. Nu sunt morți, sunt un trup cu noi. Un trup cu noi este, de asemenea, și Sfântul Nicolae, pe care-l prăznuim astăzi, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, Sfântul Ioan Botezătorul, Sfântul Ioan Theologul, Sfânta Varvara, Sfânta Parascheva, toți sfinții Bisericii noastre, toți câți L-au iubit și L-au slăvit pe Hristos. În Biserica noastră sunt și îngerii și arhanghelii, care ne-au fost dați să ne păzească. Este întreaga zidire, pe care Dumnezeu a creat-o ca să ne slujească.

În Biserică sunt și păcătoșii. Și păcătoșii? Desigur, și păcătoșii, Dumnezeu nu-i dă afară niciodată. Până în ultima clipă, El îi ține în Trupul Său, legați de El, nu cumva să cadă în deznădejde și atunci aceasta să-i stăpânească și să-și piardă cununa. „Și tu, care ești un păcătos, spune Hristos, ești copilul Meu, parte din Trupul Meu! Așadar curaj, copilul meu, în lupta pe care o ai, și vei birui! Dacă vrei, îți voi da și mai mult har, iar la urmă ne vom afla împreună în cer."

În Biserică este Hristos, pentru că este Capul. Hristos însă nu este singur, este cu Sfânta Treime. Prin urmare, în Biserică Se află unit cu noi și Tatăl și Fiul și Sfântul Duh.

Toate acestea alcătuiesc lumea minunată a Bisericii. Când ne adunăm doi, trei, zece oameni, împreună cu episcopul sau preotul care vine din partea episcopului, atunci acolo este prezentă deja Biserica întreagă. Acolo vine Sfânta Treime, Sfântul Ioan, Preasfânta Stăpână, Sfântul Nicolae, toți sfinții Bisericii noastre, strămoșii noștri, cu toții. De aceea, când episcopul se suie în tron, urcarea lui simbolizează înălțarea lui Hristos, Care îl ia împreună cu Sine pe

tot omul. Nu putem să gândim niciodată Biserica fără episcop. Unde este episcopul, acolo este Biserica. Unde merge episcopul, să-l urmăm, așa cum urmează puii cloșca. Acolo este Biserica. Acolo este Hristos. Acolo este Sfânta Treime.

Prin urmare, Biserica noastră este un trup ceresc și, în același timp, pământesc, nevăzut și văzut, dumnezeiesc și omenesc. Trupul lui Hristos este un trup de taină. De aceea, acum să vedem în mod practic înțelesul ideii de Biserică.

Ce este prin urmare, Biserica? Hristos. Ce este Hristos? Biserica. Zic unii: „Hm, cine L-a văzut pe Hristos?” Spun asta pentru că nu au mintea lui Hristos (1 Cor. 2, 16). Când vezi Biserica, Îl vezi înaintea ta pe Hristos Însuși, Sfânta Treime. După cum privesc pe cineva în ochi și sunt mândru de el și spun că este un cunoscut de-al meu, tot așa să fii de sigur că, atunci când vezi Biserica adunată, cum suntem noi acum, acolo este Hristos. Pentru această Biserică a fost pregătită lumea. Hristos ne-a chemat și ne-a adus la viață ca să ne facă mădulare ale Sale și să prăznuim împreună cu El această sărbătoare veșnică.

Și totuși, cât de mulți sunt cei care prigonesc Biserica, cât de mulți cei care o disprețuiesc, câți cei care se îndoiesc de ea! „De unde știi că-i adevărat ce zic popii?”, îi auzi zicând. Îmi amintesc de o fată, lângă casa mea părintească din Pireu, care venea adesea la cursurile catehetice. În ochii ei albaștri vedeai întinderea cerului. Odată, mama ei s-a dus în Germania și s-a întors de acolo de nerecunoscut. S-a pornit cu furie împotriva fiicei sale încercând să-i schimbe gândurile: „Ascultă-mă, copilul meu, astea pe care le spune Biserica sunt pentru sărăntoci, nu pentru noi!” Și ea era tot săracă, dar când s-a dus în Germania, a câștigat câteva mărci și i se părea că s-a îmbogățit. În fiecare zi își batjocorea fata.

Odată, pe când aceasta citea din Evanghelie, o luă peste picior: „Iar trăncănești cu popii?” Fata – oh, Dumnezeule, cum de ne rabzi atât de mici la suflet, de lași și de nimicniciți! – de rușine, ia Evanghelia și – cum să îndrăznesc să spun, te-apucă groaza! – o aruncă la gunoi. Dumnezeu însă a făcut o minune și altcineva a găsit acolo Evanghelia și, din pricina acestei întâmplări, acela este astăzi monah.

Îmi amintesc și de un alt om cu inimă de erou. Acesta călătorea cu mașina deasupra prăpăstiilor ținând în brațele sale Sfinte Moaște, despre care știa că sunt purtătoare de Dumnezeu și că sunt pline de Duhul Sfânt. La o curbă, s-a produs un accident și moaștele au căzut în prăpastie, dar omul cel sfânt a sărit imediat în prăpastie ca să scape moaștele. De ce? Pentru că erau unite cu Hristos. S-a făcut praf? Nu, ci a ieșit din prăpastie întreg și nevătămat. Era o inimă cinstită, sinceră, puternică. Nu se putea ca Hristos să nu o binecuvânteze.

Așadar, mai întâi, nu avem dreptul să facem de râs Biserica noastră, trebuie să o apărăm. Dacă va lipsi Biserica, atunci lumea aceasta, cu frumusețile ei, va deveni o temniță. Dacă nu iubești Biserica, dacă nu ai Biserica drept adevărata ta maică, nu-L poți avea niciodată pe Dumnezeu ca Tată.

În al doilea rând, Biserica este Hristos. Ce este Hristos? „Eu sunt Calea și Adevărul și Viața” (In. 14, 6). Prin urmare, dacă vrem să fim mădulare adevărate ale Bisericii, trebuie să fim pe Cale, în Adevăr și în Viață. „Cale” înseamnă o viață creștină, o viață curată, departe de patimi și păcate. Înseamnă că nu-L vei jertfi pe Dumnezeu pe care Îl ai înlăuntrul tău, oricât de mult te-ar costa. Vei prefera să mori decât să păcătuiești.

„Adevărul" înseamnă să ne cunoaștem Biserica, dogmele ei, viața ei, viața sfinților. Răsăritul soarelui să ne găsească nu numai studiind cărți lumești, ci și cuvântul lui Dumnezeu. „Viața" sunt tainele Bisericii noastre, Botezul, Spovedania, Dumnezeiasca Euharistie.

În al treilea rând, Biserica este Trupul lui Hristos. Asta înseamnă că noi toți, pentru că aparținem trupului Bisericii, nu mai suntem trupuri independente, ci mădulare ale ei. Eu sunt o mână, tu cealaltă. Tu ești un ochi, el celălalt. Fiecare dintre noi este un mădular (1 Cor. 12, 14-18). Prin urmare, nu trebuie să-l privim pe celălalt cu indiferență și rece, ci cu iubire, din adâncul inimii. Mă doare mâna? Voi suferi și eu. Adică, să-i vedem pe ceilalți oameni ca pe mâna noastră, să-i iubim. Să iubim mai ales pe săraci, pe îndurerați, pe văduve, pe orfani, pe bolnavi, pe toți câți au nevoie de noi. Să-i iubim, să-i cinstim și să-i prețuim și pe cei care apără Biserica.

Astfel, noi toți împreună creăm, pregătim și facem să propășească Trupul lui Hristos. Așa cum ne îngrijim trupul, în același fel trebuie să-i iubim și să-i îngrijim și pe ceilalți, întreaga noastră Biserică. Să trăim pentru Biserică, să vorbim pentru Biserică, să ne vărsăm sângele pentru Biserică. „Râvna casei Tale m-a mâncat", spune Prorocul David. Înlăuntrul nostru să ardă un foc și să nu ne lase să ne liniștim. După cum Psalmistul, după ce s-a suit la Ierusalim să se închine lui Dumnezeu și, coborând, privea templul lui Dumnezeu și zicea: „De te voi uita, Ierusalime, înțepenească-mi mâinile și amuțească-mi limba"[7], așa să putem spune și noi: „Dacă te voi uita, Biserica Hristosului meu, să amuțească limba mea!" Să-L căutăm în Biserică pe Hristos cu patos! Să fim cei care așteaptă clipa când va veni, „fără să ne

[7] Părintele Emilianos citează liber și interpretativ Psalmul 136, 5-6.

întoarcem către nimic din cele trecătoare, ci privind numai la cer”, după cum zice Sfântul Grigorie de Nyssa[8]. Așa cum cel care merge pe cale nu se uită în dreapta și în stânga, ci privește drept înainte, așa și noi să privim înainte, la Dumnezeu, pentru ca ochii să se obișnuiască să-L vadă și în lumină, și în întuneric. Atunci vom păși pe pământ, dar creștetul nostru va atinge cerul, vom fi pământești și, în același timp, cerești. Vom fi și oameni, și dumnezei. Vom fi mădulare ale Bisericii lui Hristos.

Vă doresc ca Hristos să Se întrupeze înlăuntrul vostru, să vă dea după inima voastră, să plinească toate cererile voastre, să îmbogățească viața voastră. Nu vă vorbim noi, bieții propovăduitori, ci Hristos, folosindu-ne pe noi ca pe niște organe ale Lui. El, „hrana desăvârșită a firii noastre, Duhul cel Sfânt în Care este viața”[9], să vă hrănească! Tot ce aveți nevoie, tot ce poftiți este El: este și Cel ce rânduiește luptele și cununa, „Cel ce împarte sorții” și „sorțul cel bun”, „partea cea bună” și „Cel ce-ți hărăzește partea ta”, „Cel ce îmbogățește” și „bogăția”, „Cel care-ți arată comoara” și „Cel care ți se face comoară”[10]. El este pământul făgăduinței, limanul odihnei, veșnica împărăție și slavă, fericirea nestricăcioasă, frumusețile negrăite și nevăzute. „Firea dumnezeiască ni se face nouă toate în locul tuturor.”[11]

Ascultați cuvântările îngerilor, priviți corurile prorocilor, tronurile apostolilor! Desfătați-vă de bucuria mucenicilor, de veselia cuvioșilor și fiți părtași la nesfârșitul și negrăitul praznic al fiilor lui Dumnezeu!

---

[8] *Despre feciorie*, 4.
[9] Idem, *Cuvânt la Sfântul Duh*, PG 46, 697B.
[10] Idem, *Cuvânt la Fericiri*, 8.
[11] Idem, *Despre suflet și înviere*, PG 46, 104B.

Cuprins